

ZENEAKADÉMIA
ALAPÍTVÁ 1875

KULTURÁLIS ÉS INNOVÁCIÓS
MINISZTERIUM

**LISZT FERENC ZENEMŰVÉSZETI EGYETEM
ÚJ NEMZETI KIVÁLÓSÁG PROGRAM
2023/2024. TANÉV**

ONLINE ZÁRÓKONFERENCIA

**DOKTORI, POSZTDOKTORI ÉS
BOLYAI+ SZEKCIÓ**

2024. július 5.

PROGRAMFÜZET

Új Nemzeti
Kiválóság Program

DOKTORI, POSZTDOKTORI ÉS BOLYAI+ SZEKCIÓ

10:00-10:20

Mészáros Zsolt Máté (orgona)

Dohnányi Ernő egyházi kórusművei

10:20-10:40

Dosek Domokos (egyházzene)

A cantus firmus játék alapjai

10:40-11:00

Bánó Tamás Barnabás (karvezetés)

David Lang vokális művészete

11:00-11:20

Oláh Patrik Gergő (zeneszerzés)

Ligeti György oktatási módszerei, illetve hatása a 20-21. század komponistáinak eszköztárára

11:20-11:40

Szécsi Lőrinc (zeneszerzés)

Antik hatások Jeney Zoltán művészetében

11:40-11:50

KÁVÉSZÜNET

11:50-12:10

Király Ádám Miklós (zongora)

Bartók Béla barokk átírtai zongorára

12:10-12:30

Laczkó-Pető Balázs (ütő)

Bartók észak-afrikai gyűjtésének ütőhangszeres kíséretei

12:30-12:50

Osztrosits Éva (hegedű)

Veress Sándor és Végh Sándor szakmai együttműködésének második periódusában (1938-1944) született Veress-művek: a Hegedűverseny, a 2. hegedű-zongora szonáta, a Nógrádi verbunkos és a Cukaszőke csárdás

12:50-13:10

Kozma-Páll Erzsébet (korrepetíció)

Orbán György: Faragott sorok és 9 erdélyi madrigál című ciklusok szövegeinek eredete, valamint a zeneszerző dalainak szélesebb körű megismertetése

13:10-13:30

Németh András (népzene)

A magyarországi tekerősök játékmódjának és repertoárjának összehasonlító elemzése

13:30-14:00

EBÉDSZÜNET

14:00-14:20

Lipták Dániel (zenetudomány)

Dincsér Oszkár-kismonográfia készítése a Musicologia Hungarica sorozat számára

14:20-14:40

Cselényi Máté (zenetudomány)

Liszt Ferenc és az 1860-as évek Magyarországa

14:40-15:00

Belinszky Anna (zenetudomány)

Johannes Brahms és Elisabeth von Herzogenberg – leveleik története és kontextusai

15:00-15:20

Szabó Ferenc János (zenetudomány)

Az Országos Széchényi Könyvtár archív hanghordozó-gyűjteménye

A konferenciához [ezen a Zoom linken](#) keresztül lehet csatlakozni. Passcode: **688552**

AZ ELŐADÁSOK ÖSSZEFOGLALÓI

Bánó Tamás Barnabás

David Lang vokális művészete

David Lang amerikai kortárs zeneszerző művészetére a kritikusok legtöbbször a posztminimalizmus címkéjét aggatják, nem minden ok nélkül, ám kompozícióival gyakran okoz meglepetést közönségének. Zenéjében megjelennek crossgender irányzatok, alkotómunkásságára jellemző a kísérletezői attitűd. Saját bevallása szerint nem tartozik egyetlen besorolható zenei trendhez sem, de vállaltan közel áll az indie classical képviselői által megfogalmazott ideákhoz. Szabad kompozíciói mellett több művészfilm zenéje, valamint a New York-i *Bang on a Can* kortárszenei fesztivál is a nevéhez fűződik. A zeneszerző életművében központi helyet foglal el a vokális zene. Kórust használó alkotásai közül opus magnumként emelkedik ki *A kis gyufaárus lány* történetét feldolgozó oratóriuma. A mű nemcsak a közönség és a kritikusok által is sikeres fogadtatásának vagy önmaga megkérdőjelezhetetlen értékeinek köszönheti a korábbi jelzõt, hanem az életmű jelenlegi opusai között ez a darab tartalmazza esszenciálisan a zeneszerző kórusra alkalmazott vokális kompozíciós technikáit.

Ösztöndíjas programom célja volt, hogy kutatást végezhessek a zeneszerző vokális művészetéről, kórusműveire irányítva vizsgálódásom fókuszát. Darabjait alkotói és előadóművészeti szempontok alapján vizsgáltam. Előadásom során beszámolok a témában készült tanulmányomról és hozzá kapcsolódó előadásaimról, valamint a téma disszertációhoz kötődő hasznosításáról.

Belinszky Anna

Johannes Brahms és Elisabeth von Herzogenberg – leveleik története és kontextusai

Kutatási programommal azt a célt tűztem ki, hogy Johannes Brahms és Elisabeth von Herzogenberg levélváltását középpontba állítva bemutassam kapcsolatukat, és feltárjam az üzenetváltásaikban meghatározó hangsúllyal szereplő zenei és zenén túli kérdéseket. Elisabeth von Herzogenberg tehetséges előadóművész, éleslátású kritikus, Lipcse és Berlin zeneéletének meghatározó szereplője, fontos kapcsolatokkal bíró szervezőegyenysége volt, aki 1876-tól egészen 1892-ig, korai haláláig rendszeresen váltott Brahmsszal leveleket. A zeneszerző – akár a publikálásuk előtt – számos művét elküldte neki, ő pedig nemcsak zenei szempontból kommentálta ezeket, de különleges érzékenységgel osztotta meg a hozzájuk kapcsolódó személyes benyomásait. Noha a közreadott néhány száz levél ezt a kapcsolatot csak töredékeiben őrzi, mégis fontos tanulságokkal szolgál a fennmaradt szövegek közeli olvasása, a bennük megfogalmazott zenei kérdések, értelmezési lehetőségek, a műveken átívelő és őket összekötő gondolatok megfigyelése és felvázolása. Előadásomban Brahms és Elisabeth von Herzogenberg levelezésének olyan motívumaiból hozok példákat, amelyek egymástól látszólag távoli kompozíciók között teremtenek kapcsolatot, megvilágítva a művek személyes jelentésrétegeit.

Az ösztöndíjas időszak alatt egy hazai és két nemzetközi konferencián is részt vettem, ahol hasznosíthattam a kutatásom eredményeit. Az ÚNKP zárókonferencián ezeknek a tanulságairól, valamint a készülő tanulmányomról is beszélek.

Cselényi Máté

Liszt Ferenc és az 1860-as évek Magyarországa

Liszt Ferenc 1839/1840-es, első felnőttkori magyarországi látogatásakor, mint az egész nemzet „tündöklő csillag”-a érkezett szülőföldjére. Ennek egyik következményeként – miután nemesi származását bizonyítani nem tudták – Liszt arisztokrata barátai magyar nemességet akartak szerezni neki. A kérelmet Festetics Leó nyújtotta be V. Ferdinándnak, amit 1840. június 20-án elutasítottak. Liszt nemességének ügye az ezt követő időszakban feledésbe merült, csupán az 1850-es évek végén elevenedett fel, de ekkor már sok szempontból más indíttatással és céllal. S mikor 1859-ben Ferenc József császártól érdemeiért megkapta Liszt az Osztrák Császári Vaskorona-rend 3. osztályát, kérvényezhette nemesítését. A megkapott rendet – immár hivatalosan Franz, Ritter von Liszt – családi tragédiák és nehézségek miatt nyolc hosszú évvel később, 1867-ben adományozta nagybátyjának dr. Eduard Lisztnek, a Bécsben működő jogásznak. Előadásomban – az Új Nemzeti Kiválósági Program keretében végzett kutatásim néhány eredményét ismertetve – Liszt nemesítése kapcsán az 1840-1867 között eltelt huszonhét év legfontosabb eseményeit tekintem át, a bécsi levéltár ismeretlen primer forrásaival, illetve a Liszt-levelezés segítségével. Továbbá az események mögött álló ok-okozati, életrajzi és történelmi, összefüggésekre keresem a választ.

Dosek Domokos

A cantus firmus játék alapjai

A cantus firmus játék alapjai munkám elsősorban a kántorképzői tanfolyamok számára készül, ahol az improvizációs gyakorlathoz ad kapaszkodókat. A kántori tevékenység talán a legnagyobb intézményesült terület, ahol a gyakorlatban is alkalmazni kell a zeneelméleti ismereteket improvizáció formájában hétről hétre. Sajnos a képzésben a zeneelmélet- és szolfézsoktatás a zeneiskolai keretek elvárásait tűzi ki célul, így számos esetben a gyakorlati zene és az annak megszületését feltételező zeneelmélet között továbbra is áthidalhatatlan szakadék tátong. Ennek oka, hogy az eddigi módszerek a zene szabályszerű leírására és nem alkalmazására születtek.

Az ÚNKP keretében tehát egy olyan gyakorlat felé próbáltam a legrövidebb utat megtalálni, amely a cantus firmus adottságaiból vezeti le a harmonizáció lehetőségeit. Munkámban az alábbi nagy fejezetek módszertanát járom körül:

1. Bicínium
2. A kancionál-letét (hang-hang elleni harmonizáció)
3. A kancionál-letét fejlesztése
4. A harmóniaritmus sűrítése (szekvenciálisan)
5. A vezénylő basszusú harmonizáció
6. A harmóniaritmus ritkítása

A jegyzet számos elemét rövid kurzusokon és rendszeres egyéni oktatási formában fejleszthettem és alakíthattam hallgatók közreműködésével. Több kántorképző is jelezte igényét a jegyzetre publikálás esetén. A példákat is felvonultató gyűjtemény célja a korálkönyvvel még nem rendelkező felekezeti énekeskönyvek ideiglenes állapotának orvosolása, hosszú távon viszont az improvizáció gyakorlatának elterjedésével a rugalmasság és alkalmazkodás növelése a liturgikus elvárásoknak, melyeknek több évszázados összekötő eleme az adott cantus firmus többszólamú feldolgozása.

Király Ádám Miklós

Bartók Béla barokk átiratai zongorára

Az Új Nemzeti Kiválóság Program keretében Bartók Béla barokk szerzők műveiből készített átiratait tanulmányoztam, mely szorosan kapcsolódik doktori disszertációm (Bartók Béla saját műveiből készített zongoraátiratai) témájához. Bartók életművét legtöbb esetben zeneszerzői és etnomuzikológiai munkássága felől vizsgálják, mellyel kapcsolatban számtalan tanulmány, kötet, előadás, kurzus elemzi és kutatja zeneszerzői oldalról az ő egyéniségét, mely alapjaiban meghatározta a 20. századi magyar és egyetemes zenetörténetet, és számos, a század második felében működő zeneszerző iskola és alkotó egyéniség számára jelentett kiindulási alapot. Bartók munkásságának az elérhető irodalom tekintetében legkevésbé közismert része előadóművészeti tevékenysége, amely életútját ugyanúgy végigkísérte, mint zeneszerzői vagy népzene gyűjtői munkássága.

A fiatalkorában Thomán István osztályában eltöltött évei, az ott szerzett előadóművészeti tudás és az azt követő évek-évtizedek általános zongora előadói tradícióihoz való viszonyulás, a nagyjából 2000 oldalnyi jelentős komponisták műveiből készített instruktív közreadások, valamint az utókor számára fennmaradt saját és más szerzők műveiből készített hangfelvételek azt bizonyítják, hogy Bartók egy rendkívül sajátos, árnyalt gondolkodású, hiteles előadóművésze volt a 20. század első felének. Az akkori zongorista kánon ugyanúgy szerves részének tekinthetjük, mint akár Rachmaninovot, Busonit vagy akár közvetlen pályatársát, Dohnányi Ernőt. Munkám során a már korábban említett, Bartók koncertkörútjain gyakran műsorra tűzött barokk szerzők, azokon belül főként olasz zeneszerzők műveiből készített átiratokkal foglalkoztam és próbáltam őket beilleszteni az adott kor előadói kontextusába mind Bartók művészetének szemszögéből, mind általánosan az adott kor átiratainak világában. A művek eredeti és Bartók által átírt változatának érdekességeit és különbségeit szeretném kihangsúlyozni. Milyen kiadások voltak elérhetőek Bartók számára? Feltehetően milyen forrásokból dolgozhatott? Ezt a jelenséget szeretném a későbbiekben beilleszteni a 20. század első felében uralkodó barokk előadásmód kontextusába, mely Ferruccio Busoni munkásságában érte el a csúcspontját. Mennyiben térnek el Bartók barokk átiratai Busoni komponálási gyakorlatától? E kérdésekre keresem dolgozatomban a választ.

Kozma-Páll Erzsébet

•
Orbán György: Faragott sorok és 9 erdélyi madrigál című ciklusok szövegeinek eredete, valamint a zeneszerző dalainak szélesebb körű megismertetése

Orbán György dalainak, dalciklusainak ismerete manapság már nemcsak az énekpedagógia, valamint az énekes korrepetíció szerves részét képezik, de általuk mélyrehatóbban megismerhetjük e ma élő, méltán híres zeneszerzőnk zenei világát, gondolkodásmódját, sőt életrajzi, történelmi, földrajzi, nyelvi valóságok-érdekességek tárulhatnak fel előttünk. Ez utóbbiakra kiváló példa a fent említett két dalciklus, melyek ugyan kevésbé ismertek és játszottak, de minden szempontból rendkívül érdekesek és hasznosak.

Kutatómunkámban igyekeztem a fenti jellegeket minél mélyrehatóbban megvizsgálni és bemutatni, mind a hallgatók, mind a kollégák közreműködésével, s ezzel a szerző dalciklusait (általában is) szélesebb körben is ismertebbé tenni. Dalait többek közt a győri Széchenyi István Egyetem Művészeti Karának ének tanszakán tanítottam, s ezekkel ifjúsági – helyi iskolások részére szervezett – hangversenyeken, TMDK-versenyen, valamint egyéb koncerteken, versenyeken és vizsgákon léptek fel a hallgatók. Mindemellett pedig már most sikerült neves hazai és külföldön tevékenykedő énekművészekkel leszerződni a fenti két dalciklus, valamint további dalok és dalciklusok előadására, mind hazánkban, mind a szerző (és persze jómagam) szülőföldjén, Erdélyben, ahol örömmel vették ez irányú koncertötleteimet.

Laczkó-Pető Balázs

Bartók észak-afrikai gyűjtésének ütőhangszeres kíséretei

Bartók Béla 1913-as észak-afrikai gyűjtésének nagyjából 5 órányi hangfelvétele, valamint a hozzá kapcsolódó jegyzetek, illetve tanulmányok több szempontból is kiemelkedően fontos forrásnak tekinthetők. Egyfelől közelebb kerülhetünk Bartók érett alkotói korszakában született műveinek színes ütőhangszer-kezeléséhez, emellett pedig betekintést nyerhetünk egy olyan egyedi és különleges népzenei világba, ahol egymás mellett jelenik meg az ősi-afrikai ritmus, a dobok és a többi szólam poliritmikusan eltolt játékmódja, valamint a közel-keleti, arab népzene szögletesen váltakozó ritmusképleti is.

Bartók a közel egy hónapig tartó arab népzenei gyűjtését az Algériában található Biskra-vidéki oázisokban végezte: Biskrában, Tolgában, Sidi-Okbában és El-Kantarában. Az úgynevezett „Arab gyűjtőfüzetbe” a dallamot játszó szólamok lejegyzése mellett Bartók körülbelül kilencvenöt ütőhangszeres kíséretről készített vázlatos helyszíni lejegyzést. Ezenkívül részletekbe menően leírta az arab ütőhangszerek sajátosságait, felépítésüket, megütési módjukat, valamint rajzot is készített az adott hangszerről és a megszólaltatásukhoz szükséges verőkről. A fonográf felvételek részletesebb lejegyzését Bartók később több tanulmányában is közölte.

A teljes hanganyag digitalizált felújított verzióját alaposan áttanulmányozva arra a megállapításra jutottam, hogy szükséges volna kifejezetten az ütőhangszeres kíséret szólamainak újbóli vizsgálata, mivel számos olyan felvételtől hiányzik ütőhangszeres lejegyzés, amely egyébként anyagában kiemelkedik vagy eltér a többitől. Ezenkívül több olyan Bartók által elkészített ütőhangszeres lejegyzés található, amely vagy befejezetlen, vagy kiegészítésre szorul. Kutatásom során ezeket az ütőhangszeres kíséretet tanulmányoztam szerkezetileg, jegyeztem le, valamint előadások keretein belül szólaltattam meg autentikus arab ütőhangszereken.

Lipták Dániel

Dincsér Oszkár-kismonográfia készítése a Musicologia Hungarica sorozat számára

Dincsér Oszkár népzene kutató (1911-1977) nevét leginkább „Két csíki hangszer” című, 1943-ban megjelent tanulmánya kapcsán ismerhetjük. Kutatói szemléletével megelőzte korát, a magyar zenei antropológia egyik alapművét írta meg. Döntő szerepet játszott az 1930-40-es évek magyar népzene kutatói műhelyének munkájában. Emigrációja miatt azonban tudományos pályája korán megszakadt és feledésre ítéltetett; eredményei főként szétszórta, töredékes dokumentumokban találhatók meg. Életművét feldolgozó PhD disszertációt 2024 júniusában benyújtottam. Az elkészült kismonográfia kutatásom rövid, szélesebb közönségnek szánt összefoglalása. A Musicologia Hungarica sorozat eddig öt megjelent füzetben ad közre tanulmányokat a magyar zenetudomány történetéből, Dalos Anna szerkesztésében és a HUN-REN BTK Zenetudományi Intézet kiadásában.

Mészáros Zsolt Máté

Dohnányi Ernő egyházi kórusművei

Az ifjú Dohnányi Ernő életében fontos szerepet töltött be az egyházi zene és az egyházzenei szolgálat. Nyolcéves volt, amikor Forstner Károlynál, a pozsonyi Szent Márton-dóm orgonistájánál kezdett zongoraleckéket venni, aki orgonálni és zeneelméletre is tanította. Harmadik évfolyamos gimnazista korától kezdve a Pozsonyi Királyi Katolikus Főgimnázium diplomájában teljesített orgonista szolgálatot a vasárnap reggeli szentmiséken. A gimnáziumi istentiszteleteket követően a dómtemplomba sietett a kilenc órakor kezdődő nagymisére, ahol a Pozsonyi Egyházi Zeneegylet zenekarában a második hegedűszólamban játszott, vagy mesterének segített a regisztrálásban. Az újdonságokra fogékony fiatal zeneszerzőnek egyúttal arra is lehetősége nyílt, hogy megismerkedjen az egyházi zene nagyszabású remekműveivel, amelyek arra inspirálták, hogy ő maga is kórusműveket komponáljon.

A gimnáziumi években számos egyházi zeneműve született, amelyek között vegyeskarra és férfikarra írott a cappella kompozíciókat, szólistákra és vonószenekarra hangszerelt darabot, misetételt és teljes misét is találunk, amelyek többsége a mai napig kiadatlan. Ezeket keresztül nyomon követhetjük Dohnányi zeneszerzői fejlődését. Már a zeneakadémiai években fejezte be a *Der 6. Psalm* című művét, amelyben először alkalmazta a kettős kar technikáját, amely később az érett mesterművekben, mint például a *Szegedi misében* vagy a *Cantus vitae*-ben meghatározóvá vált.

Az Új Nemzeti Kiválóság Program ösztöndíja keretében vállaltam, hogy az autográfok alapján elkészítem Dohnányi fiatalkori a cappella motettáinak és a *Der 6. Psalm* című kompozíciójának első közreadását, hogy a XX. századi magyar zenének ez az értékes, de elfeledett szelete az érdeklődők számára megismerhetővé, elérhetővé váljon.

Németh András

A magyarországi tekerősök játékmódjának és repertoárjának összehasonlító elemzése

A tekerő magyar népi hagyományáról Bartók Béla már az 1911-ben megjelent, kifejezetten a magyar paraszti hangszerekkel foglalkozó tanulmányában írt. Bartók nyomdokain haladva később több kutató is foglalkozott a hangszerrel, ugyanakkor ezek a munkák a magyar népi tekerőzenét egységes hagyományként írják le, aminek egyik oka a tekerőadatok elterjedtségében keresendő. A gyűjtések mind az Alföldről, azon belül egy kisebb területről származnak. Az 1950-es évekig a kutatók csak Szentés környékéről ismertek adatokat, amelyek később folyamatosan bővültek ki a Csongrád környéki tekerősök zenéjével. Az első hangfelvételeket 1939-ben Budapesten készítették, nagyobb mennyiségű adat rögzítésére azonban a magnetofon megjelenéséig nem volt lehetőség. A sokáig kis számú gyűjtés nem tette lehetővé az adatok összehasonlító feldolgozását, ám a hangszer rögzített repertoárjának bővülése ezt a lehetőséget is megteremtette.

Az Új Nemzeti Kiválósági Program során arra vállalkoztam, hogy a legfontosabb tekerőjátékosok játékmódját részletes vizsgálatok alá vetem, azokat egymással összehasonlítom, és a lehetséges stílusokat kimutatom. Előadásomban bemutatom Sipos József Fábián Sebestyén-i tekerős játékmódját, és a körvonalazódott „Szentés stílus” kontextusába helyezem.

Oláh Patrik Gergő

Ligeti György oktatási módszerei, illetve hatása a 20-21. század komponistáinak eszköztárára

A kutatásom során arra a kérdésre kerestem a választ, hogy milyen eszközök segítségével lehet tanítani a zeneszerzést. Sajnos tökéletes metódus nincs, így az egyik leghíresebb magyar zeneszerző, Ligeti György oktatási módszereinek nyomába eredtem. A kutatás során egyre inkább az volt a válasz a kérdésre, hogy zeneszerzést nem igazán lehet tanítani, csak irányt mutatni a feltörekvő fiatal alkotóknak.

Ennek okán a 2023/24-es tanév téli szemeszterét a hamburgi Hochschule für Musik und Theater elektronikus zeneszerzés tanszakán töltöttem, azon az egyetemen, ahol Ligeti György 1973 és 1989 között főállású zeneszerzéstanárral volt. Egyéves kutatásom első felében felkerestem Ligeti egykori tanítványait, majd egy kötetlen beszélgetés során interjút készítettem velük. Továbbá volt lehetőségem hozzáférni olyan archív videófelvevételekhez, melyeknek tárgyául a mester egykori tanítványainak közös visszaemlékezései szolgáltak. Szerencsémre a hamburgi egyetem zeneszerzéstanárai közül kettővel is tudtam hosszas beszélgetéseket folytatni. E forrásokból több érdekes történetet ki tudtam gyűjteni. Mindemellett a Hamburgban nemrég megnyílt Ligeti Zentrum működéséről is kaptam némi ízelítőt, amely ma az észak-német város egyik legfelszereltebb elektronikus zenei kutató központja.

Ezen tapasztalatok és kutatások alapján megvizsgáltam, hogy miként befolyásolta Ligeti művészete tanítványainak kompozíciós stílusát, illetve felkutattam azokat a 20-21. században alkotó komponistákat, akiknek eszköztárára szignifikánsan hatott Ligeti életműve, különös figyelmet fordítva korunk egyik legelismertebb zeneszerzőjére, Georg Friedrich Haas-ra.

Osztrosits Éva

Veress Sándor és Végh Sándor szakmai együttműködésének második periódusában (1938-1944) született Veress-művek: a *Hegedűverseny*, a 2. hegedű-zongora szonáta, a *Nógrádi verbunkos* és a *Cukaszőke csárdás*

Veress Sándor és Végh Sándor baráti és szakmai összefonódása meghatározó jelentőségűvé vált mindkét alkotóművész életútján. A csaknem három évtizedes (1935–1962) együttműködésük során különböző minőségben, szerepvállalással voltak jelen egymás művészi tevékenységeiben, amelyek eredményeként jelentős kompozíciók és kimagasló előadások születtek.

Az Új Nemzeti Kiválóság Program keretében Veress Sándor 1938 és 1944 között komponált hegedűs művei kerültek górcső alá, amelyeket a szerző szoros együttműködésben alkotott meg Végh Sándorral: a *Hegedűverseny*, a 2. *hegedű-zongora szonáta* és két előadási darab, a *Nógrádi verbunkos* és a *Cukaszőke csárdás*.

A *Hegedűverseny* keletkezéstörténetén és analízisén túl a Végh által megszólaltatott ősbemutató hangfelvételének tanulságait is összegeztem. Tanulmányomban átfogó képet kívántam nyújtani a *Nógrádi verbunkos* és a *Cukaszőke csárdás* című előadási darabokról, amelyeknek a népzenei gyökereit is szemléltettem. A két művet koncerten is megszólaltatom: 2024. július 25-én, a Művészetek Völgye Fesztivál keretében Csabay Domonkos zongoraművésszel adom majd őket elő.

Veress *Cukaszőke csárdás* című műve máig kiadatlan: pályázatomban a kézzel írt partitúra digitalizálására is vállalkoztam. A partitúra elkészítésén túl hegedű-szólamanyagot is készítettem a műből. Összegző szándékkal létrehoztam egy CD-hanganyagot, amelyen a pályázatban szereplő kompozíciók hangoznak el, a korábbi időszakokban rögzített Veress-felvételeimből válogatva. A felvételeken Dani Imre és Berecz Mihály zongoraművészekkel, valamint a debreceni Kodály Filharmonikus Zenekarral adtuk elő a műveket.

Szabó Ferenc János

Az Országos Széchényi Könyvtár archív hanghordozó-gyűjteménye

Az Országos Széchényi Könyvtár őrzi Magyarország legnagyobb közgyűjteményben található archív hanghordozó-gyűjteményét. A nemzeti könyvtár több különgyűjteményében is vannak muzeális jellegű hanghordozók – elég csak a Kézirattár Babits-hagyatékában lévő röntgenlemezekre gondolnunk –, azonban a Színháztörténeti és Zeneműtár gyűjteményében lévő mintegy 60 000 gramofonlemez, valamint a fonográfhenger-, LP- és Colorvox-gyűjtemény nemcsak Magyarország, de egész Közép-Európa egyik legjelentősebb gyűjteménye is egyben.

Előadásomban előbb röviden bemutatom a gyűjteményt, kitérve annak különböző egységeire, a jelentősebb hagyatékok és magángyűjtemények beérkezési körülményeire. Ezután elsősorban az 1950-es évek gyűjteményszervezési kérdéseire fókuszálok. A hangfelvétel ugyanis bár viszonylag későn került a kötelesepéldány hatálya alá, azonban a nemzeti könyvtár – intézményközi együttműködésnek köszönhetően – már az 1950-es évek utolsó harmadától kezdve szisztematikusan bővíthette hangfelvétel-gyűjteményét.

Szécsi Lőrinc

• *Antik hatások Jeney Zoltán művészetében*

Kutatásom tárgyát Jeney Zoltán antik ihletésű művei képezik, elsősorban az *Apollónhoz* című kantáta, valamint a *Hérakleitosz-sorozat* egyes darabjai. Célom, hogy a műveket összefogó pszeduo-modális rendszer belső szerveződési elveit megmutassam, és felkutassam a lehetséges párhuzamokat Jeney Zoltán zeneszerzői gondolkodása és az antik zeneelmélet között. A tisztán zenei vonatkozásokon kívül (skálák, hangolás, zene és szöveg viszonya etc.) kutatásom kiterjed a művek filozófiai vonatkozásainak vizsgálatára is. Ez elsősorban a *Hérakleitosz-sorozat* kapcsán érdekes, hiszen az ókori filozófus gondolatai és azok hatása a zenei anyagra rendkívül izgalmas zenefilozófiai fejtegetésekhez vezethetnek. Az olyan fogalmak, mint a *homály* és a *töredék* rendre felbukkannak, miközben az ember Jeney műveivel foglalkozik, csakúgy, mint az epheszoszi homályos, azaz Hérakleitosz szövegeinek olvasásakor. Ezeknek a párhuzamoknak a műveken és a szövegeken túlmutatóan is van jelentőségük: megmutatja, mik azok a gondolati struktúrák, melyek újra és újra felbukkannak az emberiség kultúrtörténetében, mi az, ami összeköti Jeney zenéjét a több mint kétezer éves ókori hagyománnyal.

Pályázatomban a kutatási eredményeim írásos összegzésén kívül két kompozíció – egy szóló zongora és egy fuvola-zongora duó – megírását is vállaltam, melyeket Jeney Zoltán művei ihlettek. Az elmúlt években a legtöbb darabom valamilyen módon az antikvitáshoz kapcsolódott – innen ered érdeklődésem a kutatott művek iránt is –, így a pályázatra született kompozíciók is ezt az utat követik. Jeneyhez hasonlóan egy olyan rendszer kialakítására törekedtem, mely egységes alapot teremt a kompozícióknak, azonban minden műben sajátos fénytörésben képes megjelenni. Ebből az igényből született a *Ἔνωσις* (Henosis - Egység) sorozat, mely azóta számos taggal bővült. További vállalásom, hogy az ösztöndíj lezárásaként egy koncertet szervezek, mely során rövid előadás keretén belül ismertetem kutatásom eredményeit, és amelyen párhuzamba állítva megszólalnak Jeney és saját kompozícióm a *Hérakleitosz-* és a *Henosis*-sorozatból.

Az Új Nemzeti Kiválóság Program 2023/2024. tanévi intézményi konferenciájának megvalósulását a Kulturális és Innovációs Minisztérium támogatta.

KULTURÁLIS ÉS INNOVÁCIÓS
MINISZTERIUM

Lebonyolító:

NEMZETI KUTATÁSI, FEJLESZTÉSI
ÉS INNOVÁCIÓS HIVATAL

Új Nemzeti
Kiválóság Program